

vergadering **C264**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 6 juni 2023



**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Vlaamse subsidiëring van omgevingshandhaving op privédomein – 2689 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de behoefte aan een regelgevend kader voor de aanwezigheid van de wolf in Vlaanderen – 2761 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van de wolf in West-Vlaanderen – 2784 (2022-2023)	6
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, en aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de procedure bij de Raad van State tegen het Vlaamse stikstofakkoord – 2823 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het onderzoek naar de afgesproken mogelijke versoepelingen van het Vlaamse stikstofakkoord – 2824 (2022-2023)	12
VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het wijzigingsbesluit over de lage-emissiezones – 2834 (2022-2023)	20
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de behoefte aan een Vlaams actieplan tegen biociden – 2847 (2022-2023)	22
VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de TOTEM-tool en circulair bouwen – 2866 (2022-2023)	25

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Vlaamse subsidiëring van omgevingshandhaving op privédomein – 2689 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister Demir, zopas keerde u een project-subsidie uit van maar liefst 60.000 euro, onder andere aan uw eigen stad Genk. Deze subsidie moet het stadsbestuur helpen om beter te kunnen inzetten op omgevingshandhaving op privédomein. Naast Genk zouden ook Oudsbergen, As, Zutendaal, Houthalen-Helchteren, Bree en Kinrooi onder dit subsidieproject vallen.

Wie in zijn eigen tuintje bijvoorbeeld te weinig groen aanplant of een verhard tuinpaadje te veel aanlegt, zou voortaan een sanctie riskeren. Kennelijk is de klimaat-hysterie nu zo groot dat zelfs privé-eigendom, met name de tuintjes van mensen, eraan moet geloven. De klimaatregelgeverij ontziet niets of niemand, de keuzevrijheid van mensen wordt steeds meer uitgehold.

Kunt u verduidelijken hoe het bedrag van 60.000 euro precies werd bepaald? Hoe wordt dat subsidiebedrag precies besteed en wat zou de return precies moeten zijn?

Op welke overtredingen zal worden gecontroleerd en hoe zullen de controles precies plaatsvinden?

Welke sancties kunnen mensen krijgen als ze worden 'betrapt' op bijvoorbeeld een zogenaamd illegaal tuinpaadje of een andere overtreding?

Op basis van welke studie bent u tot het besluit gekomen dat heel wat tuintjes van Vlamingen een significant of potentieel probleem vormen en dat er via zulke drastische regelgeverij moet worden ingegrepen in het privédomein en in de keuzevrijheid van mensen?

Zult u nog meer zulke subsidiebedragen om dezelfde reden uitdelen aan andere steden en gemeenten? Zo ja, hoeveel geld stelt u hiervoor in totaal ter beschikking?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mijnheer Van Rooy, ik wil u bedanken voor het stellen van deze vraag. U hebt hier al drie keer op gezinspeeld tijdens de plenaire vergadering; nu krijg ik de kans om u wat te corrigeren. Ik ben er geen voorstander van om tuinen van mensen te gaan bezoeken. Dat gaat ook niet. Hiermee heb ik ook al de uitspraak van de lokale schepen gecorrigeerd.

Uw partij is ook voor handhaving, dus ik ga ervan uit dat u het met het Vlaams Belang belangrijk vindt dat regels ook gehandhaafd worden. In het regeerakkoord is duidelijk bepaald dat de steden en gemeenten moeten worden ondersteund bij de handhaving van de regelgeving. Lokale besturen hebben op dat vlak eigen bevoegdheden.

De opbrengsten van de door de lokale besturen uitgevoerde handhaving van Vlaamse regels zullen ook rechtstreeks bij de lokale besturen terechtkomen. Dat betekent concreet dat de opbrengsten van administratieve boetes terugvloeien naar de gemeenten. De decretale kapstokken hiervoor zitten in het kaderdecreet Vlaamse Handhaving in het implementatiedecreet, dat afgelopen vrijdag definitief is goedgekeurd.

Op 12 juli 2022 hebben wij een oproep gelanceerd naar de gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS'en) voor het indienen van projectvoorstellen rond omgevingshandhaving. Daarvoor was een budget van 460.000 euro

vrijgemaakt. Met de subsidie worden projecten ondersteund die in 2023-2024 inzetten op de naleving van de Vlaamse regelgeving, toegespitst op drie belangrijke thema's: biodiversiteit, droogte – alles wat met bronbemalingen, grondwaterwinningen, de naleving van vergunningsvoorwaarden inzake verharding enzovoort te maken heeft – en stikstof. Dat zijn de drie thema's.

Finaal werden zestien projectvoorstellen geselecteerd. Aan individuele steden en gemeenten werd 20.000 euro subsidie toegekend, aan IGS-en 40.000 of 60.000 euro, naargelang het aantal deelnemende gemeenten. Heel wat lokale besturen zeggen immers dat ze niet de middelen hebben om alles goed te handhaven. Daarom hebben wij beslist om dat voor een stuk mee te financieren.

De projecten lopen van 1 februari 2023 tot eind juli 2024. Voor elk project wordt in het najaar 2024 een eindrapport verwacht met concreet behaalde resultaten op het terrein: het aantal controles, de ingezette instrumenten, de opgelegde maatregelen en het resultaat.

De stad Genk diende individueel géén project in en kreeg géén individuele subsidie. De Intergemeentelijk Samenwerking Handhaving Ruimte Midden-Limburg (IGS HH RO MidLIM) met de gemeenten As, Bree, Genk, Houthalen-Helchteren, Kinrooi, Oudsbergen en Zutendaal – bijna heel Limburg – kreeg een subsidie van 60.000 euro.

De intergemeentelijk samenwerking gaf in het projectvoorstel aan te willen inzetten op de prioriteiten 'biodiversiteit'. In het projectvoorstel was nog aangegeven dat de "verleende vergunningen en weigeringen in verband met verhardingen" zouden worden gecontroleerd, alsook dat extra controles zouden plaatsvinden op de naleving van de vergunningsvoorwaarden inzake "bronbemalingen en grondwaterwinningen". Omdat dit projectvoorstel kadert binnen de doelstellingen van het reglement werd de subsidieaanvraag goedgekeurd.

Het is bijzonder jammer dat de lokale bevoegde schepen van de stad Genk deze oproep om meer in te zetten op handhaving heeft herleid tot de bewering dat Vlaanderen Genk zou subsidiëren om paadjes in de tuinen van de mensen te gaan controleren. Dat klopt totaal niet. Dat gaat niet, dat weet u ook, denk ik.

Ik zou dienaangaande toch nog een en ander willen rechtzetten. Verbalisanten Ruimtelijke Ordening hebben een betredingsrecht voor het opsporen van stedenbouwkundige misdrijven of inbreuken. Maar als die verrichtingen de kenmerken dragen van een huiszoeking, wat het geval is bij het betreden van een tuin die de woning omgeeft, heeft men ofwel toestemming van de bewoners ofwel machtiging van een politierechter nodig. In tegenstelling tot wat de voormelde schepen deed uitschijnen, kunnen verbalisanten niet zomaar privétuinen binnenwandelen. Daarom ben ik blij met uw vraag, zodat ik de uitspraak, die niet slecht bedoeld was, van de schepen kan rechtzetten.

Het subsidiereglement wijzigt niet aan de bestaande vergunningsplicht of het bestaande sanctiesysteem. Voor correcte vaststellingen van overtredingen kan bijvoorbeeld een loutere waarschuwing volstaan of kan desgevallend een boete worden opgelegd. Elk dossier moet uiteraard individueel worden bekeken.

Zoals vermeld, wordt niet ingezet op controles in privétuinen, maar wel op de naleving van de Vlaamse regelgeving rond verschillende thema's, net zoals we dat doen rond sluikstorten. Vlaanderen heeft lokale besturen daarbij ondersteund. U bent daar zelfs heel hard in, u vindt dat sluikstorters nog zwaarder beboet moeten worden. Terecht, vind ik. Als de regels rond waterwinning en dergelijke met de voeten worden getreden, is het logisch dat we handhaven maar niet dat we de tuinen van mensen binnenwandelen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, uw antwoord stelt me een beetje gerust. Het is alleszins een beter antwoord dan dat op mijn vraag over de digitale meter, waarbij wel degelijk bij de mensen, desnoods met een slotenmaker, zou worden binnengegaan tegen de wil van de mensen in om een digitale meter te plaatsen. Dat is te verwerpelijk voor woorden, natuurlijk. Hier zegt u dat dit niet kan: men kan niet zomaar in de achtertuinen gaan rondlopen. Dat is een geruststelling. De vraag blijft: wat met de voortuin? De voortuin is natuurlijk gewoon zichtbaar vanaf de openbare weg. Die kan gewoon worden betreden om tot bij de voordeur te geraken. In theorie is het dus mogelijk dat er over de voortuin, zelfs zonder die te betreden, een vaststelling wordt gedaan van te veel verharding, te weinig groen. Daar kan men op ingrijpen. Dat is mijn bijkomende vraag.

Ik wil daar nog iets aan toevoegen. Ingrijpen op verharding, daar kan niemand tegen zijn. Als ik in mijn eigen stad Antwerpen zie hoe wordt omgegaan met de heraanleg van pleinen – het Operaplein is recent heraangelegd – of van de kaaien, dan zeg ik dat de overheid, hier het Antwerps stadsbestuur, nog heel veel werk heeft om eerst zelf eens het goede voorbeeld te geven inzake ontharding en vergroening. Zowel de heraangelegde kaaien als het Operaplein, dat zijn betonnen woestijnen, stenen woestijnen, waar amper groen is aangebracht. Er is geen sprake van ontharding, maar eerder van verharding. Minister Demir, ik wil u vragen dat de overheid zelf het goede voorbeeld geeft op het openbaar domein, in plaats van mensen in hun eigen tuin te willen raken wat betreft het al dan niet verharden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Wat dat laatste betreft zijn we met de lokale besturen in gesprek, om te kijken in hoeverre we vanuit Vlaanderen het goede voorbeeld kunnen geven. We zien dat de technieken vandaag beschikbaar zijn, met waterdoorlatende stenen en dergelijke, om dat te doen. Dat gesprek loopt dus bij verschillende lokale besturen. Als het nodig is, zal ik daar vanuit Vlaanderen wel initiatief in nemen.

Voor vaststellingen van zaken die zichtbaar zijn vanuit het openbaar domein, is principe geen machtiging van de politierechter nodig. Het subsidiereglement zet niet in op de controle van de tuintjes van de mensen, maar wel op regels en op naleving van de vergunningsvoorwaarden. Het idee is ontstaan omdat er allerlei voorwaarden worden opgelegd wanneer men bijvoorbeeld appartementen bouwt. Er is dan heel veel water dat wegvloeit, en daar krijgen wij immens veel mails over van de bevolking. Mensen vinden dat het niet kan dat er bronbemaling is en dat het water rechtstreeks naar de riolering loopt. Ze klagen erover dat er niet gehandhaafd wordt, terwijl er sinds kort Vlaamse regels zijn die bepalen dat dit niet meer mag.

Het initiële idee is duidelijk: het gaat niet over de voor- of achtertuinen. Bij voortuinen kan men bekijken wat zichtbaar is vanop het openbaar domein, maar het Vlaams subsidiereglement zet niet in op het onderzoeken van de tuinen van de mensen, maar wel op de naleving van vergunningsvoorwaarden. Daar zit eigenlijk het grootste probleem: voorwaarden die opgelegd worden bij vergunningen, maar die op het terrein niet worden nageleefd. Dat is de focus, en dat was ook de focus van het subsidiereglement. 'First things first', maar dat is iets wat op grotere schaal goed gecontroleerd moet worden, en goed gehandhaafd.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, er kan hier op z'n minst worden geconcludeerd dat er zeer ongelukkig is gecommuniceerd vanuit de stad. Misschien kunt u het daar eens over hebben, of misschien hebt u dat al gedaan?

Tot slot zou ik toch nogmaals de nadruk willen leggen op een initiatief dat u misschien kunt nemen, namelijk om lokale besturen ertoe aan te zetten om ontharding

en vergroening vooral zelf in de praktijk te brengen. De technieken voor waterdoorlatendheid, die zijn er inderdaad, maar ik kan u zeggen dat de recente heraanleg van verschillende pleinen en van de kaaïen in Antwerpen laat zien dat dit nog absoluut niet is doorgedrongen tot de lokale besturen. Ik kaart dit uiteraard ook lokaal aan. Er wordt vooral gekeken naar hoeveel onderhoud men heeft als een plein heraangelegd wordt, wat de kostprijs is, en ook het uitzicht. Ik denk dat waterdoorlatendheid pas op plaats 4 of 5 staat. Dat zou dus moeten veranderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de behoefte aan een regelgevend kader voor de aanwezigheid van de wolf in Vlaanderen

– 2761 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanwezigheid van de wolf in West-Vlaanderen

– 2784 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): De wolvenpopulatie gedijt goed in Vlaanderen. Volgens een recent persbericht zouden er in Limburg opnieuw tien wolven rondlopen, al zijn er het volgens een nog recenter bericht toch een paar minder. Ook in West-Vlaanderen is nu voor het eerst in tweehonderd jaar opnieuw een wolf gespot. In onze buurlanden horen we eenzelfde verhaal van steeds maar toenemende wolvenpopulaties.

Het resultaat van dit alles is dat roedelgebieden waar jonge wolven zich kunnen vestigen in onze contreien, steeds schaarser worden. Het kan niet in redelijkheid worden betwist dat het risico op wolf-versus-mens/hond/veeconflicten onder deze omstandigheden steeds groter zal worden.

In Beieren heeft men dit risico erkend. De Beierse minister-president kondigde op 25 april 2023 de Bayerische Wolfsverordnung (BayWolfV) af. De verordening trad op 1 mei in werking en vormt in Beieren het wettelijk kader waarbij wolven, wanneer van geen oplossing biedt, in bepaalde omstandigheden afgeschoten kunnen worden.

De Vlaamse bevolking moet het echter nog steeds stellen met een Vlaams wolvenprotocol om zich afdoende beschermd te achten. Tal van situaties die in de Beierse wolvenverordening een afschot rechtvaardigen, worden in het Vlaamse wolvenprotocol nog steeds niet als problematisch beschouwd, met alle risico's voor onze Vlaamse bevolking tot gevolg.

Is het, rekening houdend met de steeds maar stijgende wolvenpopulatie in het dichtbebouwde Vlaanderen, niet de hoogste tijd om ter vervanging van het bestaande Vlaamse wolvenprotocol een duidelijk en bindend regelgevend kader te voorzien dat gelijkaardig is aan de Beierse wolvenverordening?

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, een kleine twee weken geleden ging er een kleine schokgolf door West-Vlaanderen: er was een wolf opgedoken in de Westhoek, die daarna Midden-West-Vlaanderen en later mijn eigenste Wingene aandeed. Dat was voor het eerst in tweehonderd jaar, spectaculair dus. De wolf werd

geïdentificeerd als een mannetje en er zijn foto's van het dier gemaakt. Het vermoeden bestaat dat de wolf uit Frankrijk afkomstig is, wat ook logisch lijkt: als het dier vanuit Limburg was gekomen, dan zou het twee provincies doorkruist zijn, zonder dat iemand iets gezien zou hebben.

Dat een wolf heel wat schade kan aanrichten, weten we allemaal. Collega Tinne Rombouts heeft in deze commissie al meermaals gewezen op de problematiek en gevraagd naar concrete beleids- en beheermaatregelen.

In West-Vlaanderen heeft de wolf al heel wat losgemaakt. Zeker eigenaars van dieren zijn bezorgd. Er werd ook al onmiddellijk één dood schaap gemeld. Er zijn deskundigen langsgeslagen die de gemoederen hebben proberen te bedaren. Ze benadrukten dat de Westhoek niet geschikt is als leefgebied voor wolven, maar ze sloten niet uit dat de wolf vaker zou opduiken.

Het vermoeden is dat de wolf nu in het Bulskampveld ligt, een prachtig bosrijk gebied in de gemeenten Oostkamp, Wingene, Beernem, Ruiselede en Aalter. Gisterenochtend werden in Aalter ook twee dode schapen gevonden. Het Agentschap Natuur en Bos (ANB) zegt dat het hoogstwaarschijnlijk over een wolvenaantal gaat. DNA-onderzoek moet uitsluitsel brengen. Het incident vond plaats dicht bij woningen, dus u zult begrijpen dat mensen hier ongerust door zijn.

Naar aanleiding van de waarneming van de zogenaamde Westhoekwolf heeft de Hubertus Vereniging Vlaanderen verzocht om de risicozone voor wolven uit te breiden naar heel Vlaanderen. Dit zou veehouders in staat stellen om een schadevergoeding te ontvangen in geval van wolvenschade.

Hoe kijkt u naar het opduiken van de wolf in de Westhoek? In welke mate acht u het mogelijk dat de wolf langer blijft dan enkele weken?

Hebt u al contact opgenomen met de lokale besturen om de burgers te ondersteunen en te voorzien van nodige informatie?

Bent u van oordeel dat de regio verder preventieve maatregelen moet nemen? Zo ja, hoe zult u hen ondersteunen?

Hoe kijkt u naar de vraag tot uitbreiden van de risicozone voor wolven naar heel Vlaanderen of specifiek naar de Westhoek/West-Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Het protocol probleemwolven is zodanig opgesteld dat wij kunnen ingrijpen indien dit nodig is. Wij geven ook correct invulling aan de richtlijnen zoals deze vanuit de Europese Commissie nog recentelijk aan alle lidstaten werden toegestuurd. Ik zie op dit ogenblik geen redenen om deze aanpak te wijzigen. Wij volgen de wolvenpopulatie nauwgezet op. Wij hebben ook contacten met onze buurregio's om informatie uit te wisselen over wolven in de grensgebieden en over het lokaal wolvenbeleid dat in onze omringende landen en regio's van toepassing is. Indien uit deze opvolging de noodzaak voortvloeit – dat bekijken we nu – tot een aanpassing van ons protocol of andere onderdelen van het beleid, dan zal ik dat uiteraard ook doen. Zoals u weet, wordt het wolvenbeleid mee opgevolgd door het Vlaams Wolvenplatform. Eventuele noden tot bijsturing of verfijning worden daar ook met alle betrokken actoren besproken.

Zoals al eerder vermeld, zijn wolven zeer mobiele dieren die tijdens hun zoektocht naar geschikt leefgebied overal kunnen terechtkomen. Een geschikt leefgebied voor een wolf moet voldoende grote rustgebieden hebben en de dichtheid aan wilde prooien moet voldoende hoog zijn. Deze voorwaarden zijn in de Westhoek niet vervuld. Het was dus zeer aannemelijk dat de wolf slechts een kortere periode in

de regio zou blijven. Dat is intussen ook gebleken. De wolf kwam initieel vanuit Frankrijk. In ons sterk versnipperd landschap is het wel mogelijk dat een wolf zich letterlijk vastloopt tussen infrastructuur en daardoor langer in een ongeschikt gebied aanwezig is. Dit hebben we enkele jaren geleden ook in Vlaanderen reeds vastgesteld. Er werden twee of drie wolven aangereden.

Er is vanuit mijn diensten onmiddellijk contact genomen met de lokale besturen om hen te informeren over de aanwezigheid van de wolf en informatie te geven die zij ter beschikking konden stellen van hun inwoners. Daar was – terecht, denk ik – vraag naar.

Wolven kunnen in principe overal in Vlaanderen opduiken. Op dit ogenblik kunnen we niet spreken van een structureel verhoogde kans op aanwezigheid van een wolf in de Westhoek en het hieraan gerelateerd hoger risico op schade aan vee. Er is momenteel geen reden om in de regio structureel in te zetten op preventieve maatregelen. Zoals u weet, wordt de risicozone elke drie maanden geëvalueerd. Indien zou blijken dat er nood is aan een bijsturing van de risicozone, dan zal ik dat op basis van deze evaluaties beslissen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Bij de introductie van de wolf hebben we al gewaarschuwd. We hebben gevraagd om een heel strikte opvolging. Toen werd aangegeven dat dit niet zo'n vaart zou lopen. Ik heb aangegeven dat er roedels kunnen komen en dan worden het er meer. U sprak van maximum vier of vijf. In Limburg hebben we gezien dat een roedel tot tien en twaalf kan uitdeinen. Die moeten allemaal eten. Er is wel wat wild voorhanden, maar dat is seizoensgebonden. Volwassen everzwijnen pakken ze niet, het zijn altijd de biggetjes. Kleine reeën worden niet elke maand geboren. De wolven moeten het hele jaar door aan voeding geraken.

In de Duitse BayWolfV staan zaken die in ons protocol niet staan. Er is al aangegeven dat we ze niet tam moeten maken. Het blijven wilde beesten. In het Beierse protocol staat dat allemaal gespecificeerd. In Limburg zijn er intussen wat minder dan tien wolven, de jaarlingen zijn uit de roedel verdwenen, ze trekken naar andere oorden. In dit deel van Europa zitten de gebieden al vol met wolven. We moeten ons voorzien. Is het nog niet dit jaar, dan is het zeker volgend jaar. Het protocol kan nooit te vroeg worden aangepast. Op een moment wordt het te veel en daar moeten we ons op voorbereiden.

Zoals gezegd, de risicozone is vrij beperkt. Het gebied dat een wolf kan bestrijken, ook met de doortrekkende wolven, is vrij groot. We moeten beseffen dat het er steeds meer worden. We zitten op een kruispunt van Duitsland en Frankrijk. Er komen meer roedels en meer wolven in het algemeen. Ik wil u daarom vragen dat de risicozone snel wordt aangepast. Het is misschien niet meer vandaag, maar dan toch morgen dat er ergens een wolf in het wild rondloopt.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Bedankt voor uw antwoord, minister.

Het eerste punt betrof de communicatie met de lokale besturen, maar ik denk dat ik dat toch moet ontkennen. Wij hebben bij onze gemeente geen communicatie gekregen terwijl het wel zinvol was geweest als er vanuit Vlaanderen een signaal naar de gemeenten was gekomen. Als er vogelgriep uitbreekt dan krijgen we een mooi tekstje dat we kunnen plaatsen, met wat informatie. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Ja, u knippert met de ogen, minister, maar als er een wolf rondloopt dan gaan mensen zich vragen stellen. De inwoners vragen zich af of ze hun kippen moeten binnenhouden, of het een gevaar is voor hun schapen. Het brengt iets teweeg bij mensen. Daarom zou het wel zinvol zijn om standaard communicatie te voorzien via de lokale besturen. Ik denk dat het niet zo onlogisch is om dat te doen.

Daarnaast spreekt u over de korte periode in de Westhoek. Dat klopt uiteraard, het is geen structurele aanwezigheid. Ondertussen gaat het over een kleine twee weken dat de wolf in Bulskampveld aanwezig is. Ik weet niet vanaf wanneer u over structurele aanwezigheid spreekt, want ik begrijp dat u eventuele structurele maatregelen daaraan koppelt, zoals het uitbreiden van de risicozone. Mijn vraag is dus: vanaf wanneer spreekt u over structurele aanwezigheid, en over structurele maatregelen, bij ons in de regio?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, collega's, voor de vraag over de wolf. De wolf zit dus nu ook bij ons in de buurt. Het zou om een zwerver gaan, dus vermoedelijk zal het inderdaad niet over een structurele aanwezigheid gaan.

Minister, ik heb een vraag over een ander deel in Vlaanderen, waar er wel een structurele aanwezigheid is. Vorig jaar was er budget voorzien voor het plaatsen een 'wolfproof fence', maar dat was in november al op. Dit jaar is er een extra medewerker, die helpt en mensen advies geeft om hun veeweide veilig af te rasteren. Hoe staat het met het budget? Zal dat ook vroegtijdig op zijn, in november of nog vroeger? Blijkbaar gaat het heel hard en worden er heel wat meer aanvragen afgewerkt. Mijn vraag is dus: hoe staat het daar precies mee, en zal dat team verder het hele jaar door zinvol werk kunnen verzetten, zodanig dat alle aanvragen afgehandeld kunnen worden?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Collega's, ik wil me graag aansluiten bij deze vraagstelling, ook in opvolging van eerdere vragen, minister. Het feit dat de wolf zich in heel Vlaanderen zou kunnen verspreiden, dat hebben we hier in het verleden ook al besproken, en ook dat dit risico's en bezorgdheden met zich meebrengt op het platteland. Ik hoop dat iedereen dit erkent en inziet.

Minister, u hebt altijd aangegeven dat het voor u belangrijk was om de wolven, en de manier waarop aanvallen gebeuren, goed en kordaat op te volgen en om die zaken ook heel transparant mee te delen. Ik stel nu wel vast dat op de website van ANB over de schadegevallen en de DNA-staalmarges, er sinds januari geen uitslagen van staalmarges meer kenbaar worden gemaakt. Ik wil u dus de vraag stellen of er een probleem is met die DNA-stalen en met de ontleding ervan, en waarom de uitslagen niet op de website van ANB zijn weergegeven. Vanaf januari 2023 zie ik daar geen resultaten meer van. Ik stel ook vast dat de laatste aangifte van een schadegeval op die website dateert van 6 mei. Ondertussen zijn we al een maand verder en we weten dat er ook andere schadegevallen hebben plaatsgevonden. Die staan ook niet meer op de website. Mijn vraag is: wat is hier het probleem, waarom wordt dat niet meer transparant weergegeven?

Ten tweede, minister, heb ik in het verleden al meermaals gevraagd om na te denken, in overleg met alle partners op het platteland, over een manier waarop we eventueel een alarmeringssysteem zouden kunnen installeren. Collega Warnez heeft er terecht op gewezen dat burgers schrik hebben en zich vragen stellen hoe ze daarmee om moeten gaan, zeker in gebieden waar wolven voor het eerst komen of maar af en toe door trekken. Het is belangrijk dat burgers weten op welke manier ze kunnen handelen of welke extra voorzorgen ze kunnen nemen voor hun

gedomesticeerde dieren die de nacht buiten doorbrengen. Minister, u hebt net aangegeven dat de diensten meldingen systematisch doorgeven aan de lokale besturen. Collega Warnez gaf aan dat dit in West-Vlaanderen niet gebeurt is, en ik moet vaststellen dat het ook in de provincie Antwerpen niet gebeurt is.

Wolf Emma loopt al geruime tijd rond in de regio van Brecht en Wuustwezel. Ik heb daarvan al signalen doorgekregen voordat de lokale bestuurders daarvan op de hoogte zijn gebracht. Zij worden niet op de hoogte gebracht. Ik heb nu gezien dat er een Facebookbericht was van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) op 29 maart, terwijl we weten dat de wolf daar al langer rondliep.

Ik wil toch nog eens extra aandacht vragen, minister, om de communicatie en doorseining accurater te doen. Ik stel dus opnieuw mijn vraag: kunnen we nadenken over een alarmeringssysteem? Ik weet dat er dan de bezorgdheid is dat als we burgers alarmeren we het risico lopen dat mensen de wolf graag opsporen en willen fotograferen, en dat we dan een zoektocht organiseren naar die wolf. Ik hoop dat mensen die het dier een groot hart toedragen en graag willen 'spotten' dan ook het nodige verstand gebruiken om dat net niet te doen. Maar we moeten burgers tenminste de kans geven om hun dieren te beschermen, en daarom werk maken van een alarmeringssysteem.

Wat de risicozone en de schutkring betreft, wil ik nog iets toevoegen aan de vraag naar afbakening. Ik heb begrepen dat er eerst een groot hoefdier gedood moet zijn, voor men overstapt op een schutkring. Bij dezen wil ik vragen, als men de risicozones elke drie maanden evalueert, of het dan niet verstandig is om die evaluatie en de schutkring meer op elkaar af te stemmen. Het zal uw dier maar zijn dat als eerste wordt afgeslacht. Ik denk dat we het leed beter vermijden door de schutkring en de risicozone samen te leggen. Gaat u daarover verder het overleg aan binnen de regering?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mijnheer Warnez, onze dienst had Poperinge inderdaad gecontacteerd met alle informatie. Uw gemeente ligt wat verder, dus die was niet gecontacteerd, maar ik zal aan de diensten vragen dat ze in het vervolg alle gemeenten afbellen. Mij niet gelaten, mannen. Ik wil dat allemaal doen. *(Opmerkingen van Brecht Warnez)*

Hoe zegt u? *(Opmerkingen van Brecht Warnez)*

Ja, oké, dat kan. Poperinge is dus wel opgebeld door onze diensten. Maar ik zal de diensten vragen om dan ineens iedereen op te bellen. Misschien moeten we een algemene infosessie houden voor alle Vlaamse gemeenten. Ik ga ervan uit dat alle lokale besturen zich dan wel zullen inschrijven en zullen luisteren naar wat ze moeten doen als er een wolf in de buurt is. Goede tip!

Mijnheer Pieters, wat de roedels betreft: op dit moment zijn er in Limburg twee volwassen wolven, twee of drie jongen van vorig jaar en daarnaast nog een aantal welpen, waarvan er wel een aantal gestorven zijn. Daarnaast zwerft er een wolf rond in West-Vlaanderen. Die wolf duikt vandaag in Aalter op.

Het aantal roedels is sinds de terugkeer van de wolf niet verder gegroeid: er is nog steeds maar één wolvenroedel, in Limburg, met vier à vijf volwassen wolven dus. De jongen vertrekken ook weer komende winter. We hebben nog geen zicht op de grootte van de worp van dit jaar. De zwervende wolf zal naar alle waarschijnlijk ook weer vertrekken.

Zoals gezegd wordt de risicozone elke drie maanden geüpdatet en de betrokken gemeenten worden daarvan meteen verwittigd. En ik zal dus aan de diensten vragen

om voor alle lokale besturen een infosessie te geven over wat ze moeten doen als er een wolf in de buurt is.

Als de wolf zou opduiken in Wingene, zal het gemeentebestuur op de hoogte worden gebracht. Dat is in dezen dus niet gebeurd.

De budgetten voor wolfproof omheiningen worden aangezuiverd als die onvoldoende blijken. Alle aanvragen worden afgehandeld en van financiering voorzien. Ook het team dat burgers helpt, werd samen met de provincie Limburg uitgebreid. In Limburg loopt dat op dit moment ook goed, vind ik. Dat blijkt onder andere uit de samenwerking met de gemeente Oudsbergen, waar we binnenkort ook een infomoment organiseren.

De staalnames worden geclusterd aan de labo's bezorgd. In deze periode zijn er minder staalnames, waardoor de cluster trager wordt opgevuld. Zodra de resultaten er zijn, worden die ook vrijgegeven. Als we het met kleinere clusters moeten doen, zal het ook meer kosten, maar ik wil dat zeker bekijken.

Tot slot, we hebben ook het protocol rond probleemwolven. Zoals ik altijd heb gezegd, zal ik geen enkel risico nemen als er een probleemwolf is, jamais.

Ik ga wel eens nakijken of minister Weyts ook vragen krijgt over honden die schapen bijten of doden. Ik weet niet hoeveel schapen er door honden gebeten worden, maar ik denk dat dat net iets vaker gebeurt. Ik ga toch eens nagaan of de terechte bezorgdheid van de parlementsleden hier – ik begrijp die bezorgdheid –, zich ook doortrekt. Telkens als ik lees hoeveel kinderen, volwassenen, en in het algemeen ook dieren, gebeten worden door honden, denk ik, nu gaat er een actuadebat over komen, maar dan volgt dat nooit. (*Opmerkingen van Tinne Rombouts*)

Ik ga dat eens nagaan. Ik houd zelf bij hoeveel vragen ik krijg over de wolf – heel boeiend altijd –, dus ik ga eens navragen hoeveel vragen collega Weyts krijgt.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, ik ben niet echt tevreden met uw antwoord. Uw Vlaams wolvenprotocol is volgens u voldoende om de Vlaamse bevolking te beschermen. Wolven die overdag of 's nachts stads- of dorpskernen bezoeken, vormen geen probleem. Wolven die niet meteen wegvlugten bij contact met mensen maar die blijven observeren, zijn volgens het protocol evenmin problematisch. Er zijn tal van zaken die wel in de BayWolfV aanwezig zijn en bij ons niet.

U geeft aan dat er drie jaarlingen zijn, twee volwassenen, maar ook vijf of meer pups, daar heb ik gisterenavond nog een filmpje van gezien. De jaarlingen verdwijnen blijkbaar, maar het is niet zo dat ze een uitzettingsbevel krijgen. Ze gaan niet zomaar direct naar Duitsland, Frankrijk of Nederland. Die blijven hier rondzwerven en gaan hier en daar ook wel een partner vinden en roedels vormen.

Als een hond agressief is en aanvalt, wordt hij geliquideerd. Bij een wolf is men daarvoor strafbaar. Dat is een grondig verschil. Wij vragen en eisen dat u de risicozone uitbreidt. Het is niet zo dat de middelen die uitgeput raken, worden aangevuld, maar ook de kring waarin dat gebeurt moet ruimer gezet worden en uitgebreid voor heel Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, ik begrijp dat u de streek niet zo goed kent, maar ik vind het absurd dat u wat lacherig doet over het feit dat als Poperinge geïnformeerd wordt, dat de rest van West-Vlaanderen dan ook maar moet weten wat daar gezegd is. De wolf zit vandaag in het landschapspark Bulskampveld. Dat

is een prachtig natuurgebied. U bent altijd welkom, ik wil daar gerust eens met u gaan wandelen. Het gebied loopt over vijf gemeenten. De wolf is daar nu elf dagen. Ik vind het logisch en ik vind dat u dat ook logisch zou moeten vinden, dat er vanuit Vlaanderen een communicatie komt. Ik begrijp dat dat nu niet gebeurd is, ik had graag gehad dat u zei dat u dat in de toekomst structureel zou opnemen. Ik communiceer gewoon met die gemeenten over wat ze intussen doen. Ik merk dat andere diensten van de Vlaamse overheid dat wel kunnen, als dat in dezen niet kan, vind ik dat raar. Ik denk dat u niet helemaal begrijpt dat als de wolf een keer passeert in Wingene, Beernem, Aalter, Oostkamp of Ruiselede, dat de mensen daar wakker van liggen en ongerust zijn. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Als we hier niet meer met de zorgen van de mensen bezig zijn, waarmee dan wel?

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, en aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de procedure bij de Raad van State tegen het Vlaamse stikstofakkoord – 2823 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het onderzoek naar de afgesproken mogelijke versoepelingen van het Vlaamse stikstofakkoord – 2824 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Boerenbond kondigde op 31 mei aan dat hij naar de Raad van State zou trekken tegen het stikstofakkoord. Hij valt het akkoord op vier punten aan, namelijk: het zou gebaseerd zijn op verouderde emissiegegevens, de rode lijst is een inbreuk op het eigendomsrecht van landbouwers, er is onvoldoende rekening gehouden met de 20.000 bezwaarschriften en er is een ongelijke behandeling tussen industrie en landbouw. Dit zijn de punten waarmee Boerenbond naar de Raad van State zou trekken; dat kondigde die in ieder geval zo aan in de krant.

Het Vlaamse stikstofakkoord dateert van 10 maart en werd op 4 april 2023 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad, maar er volgde nog geen decreet. Het akkoord moet nog worden uitgevoerd. Dat hebt u in deze commissie ook al meerdere keren verklaard.

Naar aanleiding van het akkoord van 10 maart heb ik een schriftelijke vraag gesteld over de stand van zaken en de verdere stappen in dat akkoord. U antwoordde daar zo goed als niets op. Er was geen stappenplan en geen concrete timing.

Daarom stel ik deze vragen opnieuw. Wat is uw reactie op de aankondiging van Boerenbond over de procedure bij de Raad van State? Wat zijn de volgende stappen in de uitvoering van het stikstofakkoord? Wanneer zal een eerste versie van het Stikstofdecreet op de agenda van de Vlaamse Regering staan? Hoever staat u met het opmaken van een milieueffectrapport (MER) voor de twee discussiepunten, namelijk de externe saldering en gelijkschakeling van de drempel tussen industrie en landbouw? Wanneer zullen de resultaten hiervan bekend zijn? Wanneer mogen we de omzendbrief ter vervanging van de ministeriële instructie verwachten?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik weet niet of u een streepje zet bij elke vraag over stikstof, maar het zullen er ondertussen wel een aantal zijn. Ik wil nog eens benadrukken dat ik niet spreek voor Boerenbond, wat me soms wel voor de voeten wordt geworpen. Ik ben geen lid en ik denk ook niet dat ze mij zouden willen. *(Opmerkingen van Wilfried Vandaele)*

Ja, als erelid of voorzitter en opvolger van Lode Ceyssens. Ik spreek hier namens de boeren en stel gelijkaardige vragen als collega Schauvliege, maar wel vanuit een andere invalshoek. Ik verwijs nogmaals naar het debat dat we enkele weken geleden hebben gehad, met mijn interpellatie over de tweet van uw woordvoerder en het feit dat in het Staatsblad stond dat het stikstofakkoord van kracht was. Dat was niet het geval, want het akkoord moet nog uitgevoerd worden.

Het is een beetje eigenaardig dat een belangenorganisatie ... daar kan ik u misschien in volgen: er is nog geen decreet en er wordt al naar de Raad van State gestapt. De organisatie eist enkele versoepelingen, waar ik straks nog op terugkom.

Ook meerderheidspartij cd&v zal, zoals ze veertien dagen geleden heeft gezegd, "niet op het groene knopje" drukken als aan enkele voorwaarden, die ook vernoemd worden door collega Schauvliege, niet wordt voldaan: extern salderen, gelijkschakeling industrie en landbouw en een soepelere vergunningverlening vanaf 2025. Maar blijkbaar worden deze zaken, als ik goed ben ingelicht, enkel onderzocht als het oorspronkelijke doel van het akkoord, namelijk de halvering van de ammoniakuitstoot in 2030, niet in het gedrang komt. Meer nog, we horen in de wandelgangen dat het onderzoek blijkbaar nog niet is gestart. Ook bij Open Vld zijn er geregeld kritische geluiden te horen over het stikstofakkoord en de uitvoering ervan.

Boerenbond geeft vier punten aan waardoor ze naar de Raad van State zijn gestapt. Dat gaat onder andere over verouderde emissiegegevens. Ze zeggen ook dat de rode lijst een inbreuk is op het eigendomsrecht van landbouwers, dat er onvoldoende rekening is gehouden met de 20.000 bezwaarschriften en ze pleiten ook voor een gelijke behandeling van industrie en landbouw. Ook andere belangenorganisaties, zoals Verenigde Veehouders, hebben vorig jaar reeds aangekondigd om naar de Raad van State te stappen.

Minister, wat is uw reactie op het initiatief van Boerenbond? Onderschrijft u hun bezwaar bij de Raad van State? Die laatste vraag vind ik trouwens belachelijk, aangezien ik veronderstel dat dat niet het geval is. *(Opmerkingen)*

Toch wel. Ik heb ze zelf gemaakt en ingediend, want wij hebben geen persoonlijke medewerkers. Maar nu zie ik welke dwazigheid ik hier heb geschreven.

In welke mate zijn het kabinet en de administratie Landbouw betrokken bij de voorbereiding? Er is mij altijd verteld dat het Stikstofdecreet, collega Vandaele, een samenwerking was tussen de commissie Omgeving, de administratie Omgeving en de administratie Landbouw. Ik ben wel eens benieuwd naar hoe het zit met die samenwerking.

Klopt het dat er nog geen onderzoek gestart is naar eventuele versoepelingen, zoals gevraagd door cd&v en anderen? U zult het wellicht ontkennen, maar toch wil ik u de vraag stellen: in welke mate is het stikstofakkoord gekoppeld aan andere dossiers? Ik weet dat er heel wat debat was over het Parkendecreet. Ik denk en hoop dat we dat morgen ook nog zullen merken. Wij zullen daar ook het debat mee aangaan. Zo zijn er nog een aantal dossiers. Ik hoor binnen de meerderheid altijd maar: "Als jullie dit niet goedkeuren, dan gaan wij dat niet goedkeuren." Dus: in welke mate is de uitvoering van het stikstofakkoord gekoppeld aan andere dossiers? Wat is het tijdsverloop van de uitvoering van het stikstofakkoord?

Dan is er nog een belangrijke vraag die ik vaak heb gesteld en waar ik nog nooit een antwoord op heb gekregen van uw collega Brouns: het is bijna zomerreces, en dan zijn er nog een paar maanden, gevolgd door de precampagne, en zo zijn wel heel snel aan het einde van deze legislatuur. Acht u het waarschijnlijk dat er nog deze legislatuur een Stikstofdecreet wordt goedgekeurd? Dat is heel belangrijk voor de mensen op het terrein. Indien niet, hoe moet het dan verder op het terrein?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Bedankt voor uw vragen, collega's. Net als u heb ik vorige week via de media en via een persbericht vernomen dat Boerenbond juridische stappen aankondigt. Ze hebben mij daar niet voor gebeld of zo. Het is hun goed recht. Ze hebben een ander businessmodel dan de Vlaamse Regering, dat is met name het algemeen belang, zorgen dat er geen vergunningsstop komt in Vlaanderen en dat we verder kunnen ondernemen en onze natuur gezond houden.

Het Besluit van de Vlaamse Regering (BVR) werd op 4 april bij uittreksel gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Bij de Kancelarij is er tot op heden nog geen verzoekschrift inzake het BVR over de programmatische aanpak stikstof (PAS) betekend aan het Vlaamse Gewest. Dat heb ik net nog gecheckt. Of de organisatie daadwerkelijk een verzoekschrift ingediend heeft, kan ik u momenteel niet bevestigen. Ik heb het net als jullie alleen maar gelezen. Misschien komt het nog binnen. In ieder geval ga ik pas reageren nadat ik kennis heb genomen van de inhoud van een eventueel verzoekschrift.

Wel wil ik meegeven dat de vaststelling van de PAS door de Vlaamse Regering, conform de procedure daarvoor voorzien in het Natuurdecreet, op zich geen aanvechtbare rechtshandeling is.

Na de vaststelling van de PAS op 10 maart heb ik mijn diensten opdracht gegeven om alle onderdelen van de PAS die geen verdere of bijkomende aanpassingen in regelgeving vergen, op te starten overeenkomstig de bepalingen in de PAS. Dit gaat over de stikstofsanering, de werking van het Wetenschappelijk Comité lucht-emissies Veeteelt (WeComV) en begeleiding van landbouwers door de diensten van de Vlaamse overheid.

Daarnaast heb ik op systematische wijze alle onderdelen die wel bijkomende regelgeving – hetzij decretaal, hetzij via uitvoeringsbesluiten – vergen, in kaart gebracht en ondertussen werden ontwerp teksten opgemaakt. De nodige besluitvormingstrajecten werden of zullen worden opgestart. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de varkenscall, waarvoor, na finale goedkeuring door de Vlaamse Regering, de intekenperiode voor de vrijwillige stopzettingsregeling voor de varkenssector begin april startte en nog openstaat tot 17 juni. Voor de andere vrijwillige stopzettingsregelingen zal ik de komende weken een voorstel naar de Vlaamse Regering brengen.

Voor de maatregelen in de PAS die nog een decretale grondslag vergen, hebben mijn diensten een omvattend ontwerp van decreet voorbereid. Ook dat zal ik voor het zomerreces naar de Vlaamse Regering brengen.

Het stikstofakkoord omvatte, naast de definitieve vaststelling van de PAS, ook de afspraak dat we via een MER-procedure laten onderzoeken of twee specifieke maatregelen kunnen worden doorgevoerd. Hiertoe wordt voorzien in een decretale procedure om een bestaande, vastgestelde programmatische aanpak op specifieke onderdelen te kunnen aanpassen.

Daarnaast voorzie ik in dit kader op korte termijn in de volgende twee stappen: het lanceren van een aanbesteding voor de opmaak van het plan-MER; en vervolgens het publiceren van de kennisgevingsnota en de opstart van het openbaar onderzoek naar die kennisgeving.

Mijn diensten hebben een ontwerp van omzendbrief opgemaakt, die ik een dezer, hopelijk vrijdag, naar de Vlaamse Regering breng.

Verder denk ik dat we geen dossiers met elkaar moeten vermengen. Het Parkdecreet heeft niets met het stikstofakkoord te maken of omgekeerd. Het is belangrijk dat het Departement Omgeving verdere stappen zet. Of u dat fijn vindt of niet, ik weet het niet.

Ik vraag me af wat de collega's van het Vlaams Belang zouden doen als ze ooit zouden besturen inzake vervuiling, biodiversiteit en dergelijke. Dat is een legitieme vraag. Nogmaals, ik blijf erbij, ik zal het nog eens zeggen: ik ben een Vlaams-nationalist, ik ben hier in Vlaanderen geboren. Mijn vader is geboren in zijn dorp in het oosten van Turkije, in het Koerdische gedeelte. Hij is heel fier op zijn omgeving, het water is daar proper, de natuur is mooi. Ik ben hier geboren en ik wil werk maken van een aangename en propere leefomgeving. Ik weet dat jullie tegen al die stikstofproblematieken en dergelijke zijn, maar het is een aspect van luchtkwaliteit en gezondheid, en dat is veel te weinig aan bod gekomen. Ik wil daarin stappen vooruit zetten. Jullie zouden dat wellicht niet doen, maar dan is de vraag waar we binnen twintig of dertig jaar staan.

Daarnaast is de juridische realiteit dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen een arrest heeft gevelde waarvan iedereen hier van zijn stoel totterde. Ik was toen de kop van Jut. Waarom deed ik daar niets aan? Of u nu gelooft in de stikstofproblematiek of niet, er is een arrest, en als beleidsmaker kan men twee dingen doen. Men kan de kop verder in het zand steken en niets doen. Maar dan zal de rechter het wel voor u doen, dan volgt er ooit wel een uitspraak en legt de rechter een vergunningsstop op. Of men kan zijn verantwoordelijkheid nemen en moeilijke beslissingen treffen. We moeten door de zure appel bijten.

De Vlaamse Regering heeft voldoende aandacht voor de transitie. Ik kom heel vaak op het terrein. Verschillende landbouwers zijn die transitie aan het voorbereiden. Ze gaan iets anders doen dan dieren houden. Ze gaan teelten uitproberen. Eén landbouwer gaat zelfs wijnbouw doen. Die transitie zal Vlaanderen ondersteunen. Alle onderdelen van het stikstofakkoord worden nu volle bak uitgevoerd, of u dat nu leuk vindt of niet. Ik wil de Vlaming geen vergunningsstop aandoen. In Nederland heeft dat al 20 miljard euro gekost aan de economie. Dat wil ik echt niet. Als u dat wilt, mag u dat zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik wilde graag nog een vraag stellen over de verschillende processen en de timing daarvan. U kondigt daarnet aan dat u een Stikstofdecreet, een uitvoerig decreet, hebt klaarliggen dat u binnenkort aan de Vlaamse Regering zult overmaken. Ik veronderstel dat dat het basisdecreet is waarover de programmatische aanpak gaat en waarvan het akkoord ook gepubliceerd is in het Staatsblad. Maar daarnaast moet er een MER-procedure opgestart worden voor de twee elementen waarvan cd&v zegt dat ze dat niet zien zitten. U kondigt daarnet aan dat daar nog een bureau voor aangesteld moet worden en dat dan die MER-procedure opgestart zou worden. Dat zijn twee verschillende processen, waar u van het ene proces zegt dat het al klaarligt om naar de Vlaamse Regering te gaan en waar u van het andere proces zegt dat u er nog aan moet beginnen. cd&v heeft heel duidelijk aangegeven dat zij maar over het geheel zullen stemmen, dus als zij weten wat het ontwerp van Stikstofdecreet is en wat de uitslag is van die MER-procedure. Hoe sporen die twee nu ten opzichte van elkaar? Zal er dus, minister, een ontwerp van decreet 1 zijn en een ontwerp van decreet 2, die gelijktijdig door de Vlaamse Regering goedgekeurd worden? Of komt er toch een stap 1, goedkeuring eerste ontwerp van decreet, en stap 2, eventueel goedkeuring tweede ontwerp van decreet, als die twee elementen onderzocht zijn via

de MER? Dat is mij immers helemaal niet duidelijk, en ik zie daar twee totaal andere timings in uw antwoord.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ook voor mij zijn er een aantal zaken niet echt duidelijk, maar dat zal waarschijnlijk aan mij liggen.

Het grootste stuk van uw antwoord, minister, is hetzelfde antwoord als dat wat u veertien dagen geleden gegeven hebt bij mijn interpellatie. Maar er zijn toch een aantal zaken die ondertussen geëvolueerd zijn. Trouwens, ik wist wel dat u van Koerdische afstamming was. U hoeft hier niet telkens uw levensverhaal te vertellen. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Neen, neen, waarom zou dat pikken? *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Dat u van Koerdische afkomst bent? *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Wat interesseert mij dat? Wat een zever is dat nu eigenlijk? Wat interesseert mij dat dat u van Koerdische afkomst bent? Wat voor een belachelijke reactie is dat nu? Hebt u nu van z'n leven geweten? *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Trouwens, ik pik uw verwijt niet dat wij niet geïnteresseerd zouden zijn ... *(Opmerkingen)*

Maar enfin zeg. Daarnet hebt u bij ... *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Daarnet hebt u bij de vraag over de wolf de mensen al belachelijk gemaakt en nu tracht u mij ook nog eens belachelijk te maken met uw onnozele opmerkingen. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Maar onnozel. Ik zeg gewoon dat dat mij niet ... *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Maar kom, zeg! We zitten in het jaar 2023, niet in het jaar 1970. Ik ben lang genoeg lid van de partij, meer dan veertig jaar, om te weten hoe de partij geëvolueerd is. En dat er misschien een of andere onnozelaar in Genk u dat zegt, dat kan best zijn. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Maar op uw antwoord in verband met het vergunningenbeleid ... Morgen staat er wel een ontwerp van decreet op de agenda om vergunningen te verlengen, dus het lukt best wel. Het is nu maar tot eind 2023, maar zo blijven we maar bezig met iedere keer knip- en plakwerk. U zegt dat er niet geraakt kan worden aan de PAS, maar morgen wordt er over een ontwerp van decreet gestemd – wij gaan dat trouwens goedkeuren, we hebben ons de vorige keer laten vangen, maar we gaan dat goedkeuren – zodat er opnieuw vergunningen toegekend kunnen worden.

Op een aantal vragen antwoordt u zelfs niet. U begint weer over de varkenssector en over de vrijwillige stopzetting. Hoe is het ondertussen geëvolueerd? Een groot succes was het immers niet. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Ja, maar het gaat niet over het aantal bedrijven, het gaat over het aantal varkens natuurlijk. U antwoordt niet op een aantal vragen. In welke mate is de administratie Landbouw betrokken bij de voorbereiding van dit Stikstofdecreet? Zijn ze erbij betrokken, ja of neen, en op welke structurele manier? Klopt het dat er nog geen onderzoek gestart is naar eventuele versoepelingen zoals gevraagd door de mensen hier achter mij, die zich een beetje manifesteren omdat het natuurlijk vervelend is? Maar ik denk dat het ook wel vanuit een andere invalshoek is, dat het de taak is van een oppositie om aan te tonen dat er in een groot dossier zoals het stikstofakkoord toch nog altijd verdeeldheid is. Wie is daar de dupe van? Wie is

daar de dupe van? De landbouwers, en vooral de jonge landbouwers. Momenteel zitten we immers in een kader van rechtsonzekerheid.

Nogmaals, ik pik het niet dat u zegt dat wij geen interesse zouden hebben voor natuur. Ik ben inderdaad ook een Vlaams-nationalist. En een Vlaams-nationalist is in de eerste plaats iemand die zorgt voor de natuur. Maar enfin zeg, wat voor een belachelijke reacties toch allemaal. Hebt u een pilletje te veel genomen vanmorgen of ...? *(Opmerkingen van Stijn Bex)*

Ja, maar hebt u gezien wat ze gedaan heeft? Hebt u gezien wat u gedaan hebt? *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Ik weet het niet. Maar wat voor een onnozele reacties. Ik kom gewoon tussen, ik zeg mijn ding, en u zit zo te doen. Wat heeft dat nu eigenlijk met mijn vraag en mijn tussenkomst te maken? Niks! Het is waar ook. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Ja, "stel uw vragen" ... U antwoordt niet op de vragen. Waar is de samenwerking met de administratie Landbouw? Wanneer komt er een Stikstofdecreet? Wanneer worden de eisen van cd&v onderzocht? Wanneer gaat u feitelijk een volledig akkoord bereiken? Zo kan ik maar blijven vragen, maar u antwoordt nooit op de kwestie. Misschien kunnen de leden van cd&v hier achter mij eens zeggen hoe het juist zit op dit ogenblik. Dus graag nog een keer een antwoord op mijn vragen waarop niet geantwoord is.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Bij het horen van collega Sintobin is bij mij gewoon de praktische vraag opgedoken op welk moment in die veertig jaar hij nu precies gestopt is met haar te willen terugsturen. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Sinds het stikstofarrest zijn we vrij snel met een stikstof-akkoord gekomen. Dat is dan in openbaar onderzoek gegaan. Vervolgens hebben onze diensten al die bezwaren ook verwerkt. Dan zijn we terug naar de regering gegaan. Die onderhandelingen hebben ook vrij lang geduurd. Jullie weten ook dat ik veel sneller wou gaan, maar ik vind wel dat met waar we vandaag staan sinds het arrest, we veel verder staan dan landen als Nederland. Nederland kijkt naar Vlaanderen, naar hoe we dit dossier aan het oplossen zijn.

We zijn binnen de regering ook overeengekomen dat we aan alle onderdelen mochten werken die uitvoering met zich meebrengen. Ik denk dat het Stikstofdecreet het belangrijkste decreet zal zijn van heel deze legislatuur. Dat moet goed in elkaar zitten en moet goed worden voorbereid, na het akkoord dat we hebben bereikt. We zijn nu twee of drie maanden later. Je moet het maar doen, in drie maanden tijd een ontwerp van decreet schrijven. Dat is ook zeer nauwkeurig beschreven. We zijn nu aan het kijken of daar nog dingen in ontbreken. Want het zal sowieso aangevallen worden, dat weten we ook.

Collega Sintobin, stikstof is nog altijd een bevoegdheid van Leefmilieu. U bekijkt dat natuurlijk vanuit landbouwhoek, maar de stikstofuitstoot komt niet alleen van de landbouw. Die komt ook van de industrie en van het verkeer. Het is niet dat al die departementen meeschrijven aan het ontwerp van decreet. Dat zou een beetje raar zijn. Dat is echt een leefmilieudossier. Misschien moet u die klik ook maken. Uiteraard overleggen wij. Het antwoord dat ik u gegeven heb, was ook overlegd met collega Brouns. Maar dit is een bevoegdheid van de minister van Omgeving, geen bevoegdheid van de minister van Landbouw of transport of industrie of wat dan ook. Ik denk wel dat u dat weet. Zover bent u wel mee, denk ik. Overleg: uiteraard.

Het Stikstofdecreet is de basis. Daar mochten we vanuit de regering ook verder mee doen. Dat is de afspraak. We hebben ook afgesproken – en dat proces loopt parallel, mevrouw Schauvliege – dat we twee zaken onderzoeken die vooral de collega's van cd&v vroegen, namelijk het soepele vergunningskader en het extern salderen. Het is logisch dat dat in een MER-procedure zit. De administratie is ook de laatste hand aan het leggen aan het bestek. Er zal dan ook een openbare aanbesteding komen en er moet een studiebureau aangewezen worden. We zijn daar stilaan uit. Ik hoop dat we daar eind deze week door geraken. Over de omzendbrief zijn er op dit moment interkabinettenwerkgroepen (IKW's). Dat loopt dus ook. We zijn volop bezig om alles rond de MER op te starten, en ook een aantal berekeningen van de twee scenario's bij de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) en juridische adviezen. Er zal dan een bureau worden aangeduid dat voor die twee onderdelen kan onderzoeken wat het effect is op het leefmilieu.

Het Stikstofdecreet zal natuurlijk ook naar de ministerraad gaan. Daar zal alles wat in de PAS overeengekomen is, in zitten. Uiteraard zal naargelang de uitkomst van de MER-studie gekeken worden of die twee onderdelen nog moeten worden toegevoegd of niet. Maar dat zal natuurlijk moeten blijken uit de studie van de MER. Ik denk dat dat logisch is. Ofwel kan dat, ofwel kan dat niet. Ik weet het niet. Ik zal eerlijk zeggen dat ik geen wetenschapper ben. Van heel die stikstofsaga weet ik wel één ding. Als ik de arresten van het Hof van Justitie lees, zegt men heel duidelijk dat je niet op de poef kunt gaan vergunnen. Dat betekent wel dat er een daling moet zijn in de stikstofuitstoot vooraleer je vergunningskaders soepeler gaat zetten. Dat heb ik wel begrepen uit het lezen van arresten.

Dat loopt dus parallel. Die studie zal later zijn, maar het Stikstofdecreet, dat nog heel veel andere onderdelen omvat, moet ook nog naar verschillende adviesraden en noem maar op. Dat heeft een heel lang traject. Als we eenmaal weten wat de uitkomst van de studie is, zullen we kijken of dat kan of niet. Maar nogmaals, jullie zijn ook allemaal geen ingenieurs en studiebureaus, denk ik. Ik ook niet. Ik weet het niet. Ik ken alleen het arrest van het Hof van Justitie, dat heel duidelijk zegt dat je niet kunt vergunnen op de poef en dat je ook je stikstofuitstoot moet doen dalen. Dat is wel het abc.

Nu weet u dat ik veel sneller wou gaan met een aantal maatregelen, ook vrijwillige maatregelen zoals de meststop enzovoort. Maar we zijn overeengekomen dat verschillende zaken toch naar achter werden verschoven, 2030. Twee dingen, dat gaat dus niet. Ofwel ga je snel vergunnen, maar dan moet je tegelijkertijd ook wel stikstofruimte maken. Dat is wel iets wat essentieel is. Mijnheer Sintobin, we zullen kijken wat er verder uit de call komt. Het is toch mijnheer Sintobin, of niet? *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

Wat zegt u? Ik denk dat u echt een probleem met mij hebt, mijnheer Sintobin. Neen, ik heb helemaal geen probleem met u of met eender wie en denk dat u een probleem hebt met mij. Bon, ik denk dat ik uw naam correct uitspreek, en als dat niet zo is, mag u het meegeven.

Ik wil hiermee afsluiten. U weet het, denk ik, nog heel goed. Zelf was ik een kind van 6 of 8 jaar. Wij hebben toen die boekjes van het Vlaams Blok gekregen. Sorry, maar daarin stonden wel die vliegtuigen. En dat ging over mij en mijn vader. "Terug naar eigen land." Ik vroeg toen nog aan mijn vader wat ik daar moest gaan doen. Ik ben hier geboren. Dus ja, mijnheer Sintobin... *(Opmerkingen van Stijn De Roo)*

Hebt u er een probleem mee dat ik het zo zeg, mijnheer De Roo? Er is misschien een coalitie aan de gang tussen cd&v en Vlaams Belang, want jullie verdedigen elkaar continu. Mijnheer Sintobin, ik wil... *(Opmerkingen)*

Tinne Rombouts (cd&v): Kunnen we bij het onderwerp van de vraagstelling blijven, voorzitter?

Minister Zuhal Demir: Ik wil dat toch nog eens gezegd hebben. U zegt dat dat niet klopt. Dat klopt wel. Dat was zo eind jaren 80, in de jaren 90. U moet dus niet ontkennen dat u dat ooit hebt gezegd. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik heb uw antwoord goed gehoord. Ik heb op 24 maart 2023 een schriftelijke vraag gesteld. U kon toen geen antwoord geven op de vraag wat de timing is. Nu hoor ik eigenlijk opnieuw geen timing. U belooft dat er een ontwerp van decreet bij de Vlaamse Regering ingediend zal worden, maar tegelijkertijd zegt u erbij dat de twee breekpunten waarvan cd&v hier al meerdere keren verklaard heeft dat ze zonder die breekpunten niet zullen stemmen, daar nog niet in zullen zitten. U geeft aan dat u naar de adviesraden zult trekken met het Stikstofdecreet zonder dat er al uitspraak is over de twee breekpunten. Eigenlijk staat u nog geen stap verder dan op het moment dat u uw eerste akkoord aankondigde. We zijn drie jaar verder sinds 2021, sinds de uitspraak door de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Ik kan alleen maar vaststellen dat de landbouwers nog altijd niet weten waar ze aan toe zijn, en de natuur al veel langer in de rats zit.

Dus, minister, kan ik niet anders dan aandringen tot spoed, en ook de volgorde correct te nemen. Er moet wel een oplossing komen. Als de discussie van vooraf aan begint op het moment dat het ontwerp van decreet op tafel komt, keren we terug in plaats van stappen vooruit te zetten. Wat we nu nodig hebben, zijn stappen vooruit: voor onze landbouw, maar zeker voor onze natuur.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik weet niet of ik na alle onzin die de minister heeft verteld, nog moet reageren. Ik heb trouwens zelf erkend dat we op veertig jaar tijd wel geëvolueerd zijn. Ik ken de boekjes waarnaar u verwijst. Maar op veertig jaar tijd zijn we als partij geëvolueerd, dat zult u wel erkennen. Niet voor niks zijn we de grootste partij in de peilingen. We zullen wel zien wat de stemmingen volgend jaar zullen opleveren.

Ik vind het allemaal niet ter zake doen. U haalt een hoop zaken aan over mijn naam, en het Vlaams Blok van veertig jaar geleden, en dat u van Koerdische afstamming bent. Dat interesseert me in het kader van deze vraag niet. Ik wil er wel eens een studentendebat over voeren met u, maar toch niet in het kader van deze vraag. Collega Schauvliege heeft gelijk. Het is natuurlijk ook opvallend dat de collega's van cd&v niet tussenkomen. Ze weten wel hoe het op dit moment zit, en dat ze niet akkoord gaan met u.

U moet niet zo doen, het is zo. De vraag van mevrouw Schauvliege is correct: hoe zit het nu met de timing van dat Stikstofdecreet? In februari 2022 stond Jan Jambon triomfantelijk te zwaaien in de plenaire vergadering, en zei hij dat men een historisch akkoord had bereikt. We zijn twee jaar verder, en staan nog geen stap verder. En ik ben het eens met collega Schauvliege. Wie is daarvan de dupe? De mensen op het terrein.

U mag nog honderd keer zeggen dat wij niet geïnteresseerd zijn in de natuur, niemand gelooft u nog. We hebben er altijd voor gepleit dat er ook ruimte moet zijn voor landbouw. Als het zo verdergaat ... Want we spreken hier over het Stikstofdecreet. U roept wel luid over de Natuurherstelwet, en verwijst dan naar Europa. Maar het zijn wij die het zullen moeten uitvoeren. Parkendecreet, de natuurherstelwet, het Stikstofdecreet, het mestactieplan: als je het allemaal optelt, kun je evengoed zeggen dat je de landbouw wegdoet. Daarover gaat de discussie. Dat schijnt u blijkbaar niet te beseffen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Een persoonlijk feit, voorzitter. Voor het verslag wil ik meedelen dat ik het enorm betreurt dat in deze commissie – we spreken over Leefmilieu – de minister mij in relatie brengt met de praktijken van een partij die veroordeeld is voor racisme. De minister heeft verwezen naar een vorig feit, het ging daarover.

Voorzitter, ik denk dat als wij in deze commissie oproepen om ons te houden aan de essentie van de vraagstelling, dat een legitieme vraag is vanuit het parlement en dat niet gevolgd hoeft te worden door een veroordeling, een verwijt of een desavouering van een parlamentslid, zijnde mezelf.

De voorzitter: Dat is bij dezen genoteerd.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het wijzigingsbesluit over de lage-emissiezones – 2834 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): In oktober 2022 keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering (BVR) tot wijziging van diverse bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2016 betreffende lage-emissiezones (LEZ's) een eerste keer principieel goed. Dit wijzigingsbesluit omvat een aantal noodzakelijke en urgente wijzigingen aan het besluit van 2016. Zo is er een doorkijk opgenomen richting 2031 en 2035. Dat is heel belangrijk om mensen perspectief en duidelijkheid te geven. Ook worden een aantal noodzakelijke sociale correcties toegevoegd aan het besluit, wat we met Groen heel belangrijk vinden. Ook wordt van De Lijn verwacht dat er binnen de LEZ's vanaf 2026 enkel nog elektrisch aangedreven bussen mogen rijden. Dat is een logisch gevolg van de ambitie in het regeerakkoord om stadskernen vanaf 2025 elektrisch te bedienen. Daarnaast werd ook de beslissing goedgekeurd om de verstrenging van de toegangsvoorwaarden met één jaar uit te stellen, tot 1 januari 2026.

Ondertussen staat juni 2023 voor de deur en is dit wijzigingsbesluit nog steeds niet voor een tweede keer goedgekeurd. Nochtans wordt dat wel dringend, want betrokken gemeenten en burgers die erdoor geïmpacteerd worden, moeten er bij gebrek aan wijzigingsbesluit nog altijd van uitgaan dat de verstrenging ingaat op 1 januari 2025. Dat betekent concreet dat vanaf 1 januari 2024 de jaartoelatingen om de LEZ binnen te rijden stopgezet moeten worden op 31 december 2024. Dit vergt aanpassingen aan de soft- en de hardware voor de LEZ-toelatingen. Overheidsmiddelen zijn schaars en dus willen lokale besturen snel weten waar ze aan toe zijn, zodat ze alles meteen goed kunnen doen. Er is dus snel nood aan duidelijkheid, niet alleen voor de gemeentebesturen, ook voor de burger.

Om mensen voor te bereiden op die verstrengde toelatingsvoorwaarden gaan Antwerpen en Gent stevige bedragen voorzien om daarover te communiceren, zo hoor ik toch. Om u een idee te geven: Antwerpen heeft in 2016 en 2019 telkens 1,5 miljoen euro voorzien voor een communicatiecampagne. In Gent kwam daar nog een sterk flankerend beleid bij – doordat daar groenen in het bestuur zitten, mag ik dan zeggen –, waar ook kosten aan gekoppeld zijn. Gent maakt ook 1 miljoen euro vrij om Gentenaars die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming, te ondersteunen in de zoektocht naar alternatieve vervoersopties.

Steden zitten met vragen, burgers zitten met vragen. Om de verstrenging van de toelatingsvoorwaarden goed voor te bereiden en ervoor te zorgen dat mensen duidelijkheid hebben, is een definitief besluit van de Vlaamse Regering over de wijzigingen van het LEZ-besluit dringend. Gaat u ermee akkoord dat dit bijzonder dringend is?

Wat is de stand van zaken inzake dit besluit?

Ik vraag mij af of het probleem onder andere ligt bij het feit – dat is een discussie die we ook al hebben gevoerd met u en minister Peeters – wat er voor De Lijn zal gelden. Vanaf 1 januari 2026 zou De Lijn steden emissievrij moeten bedienen. Voor De Lijn zouden er in die twee steden boetes tot 30 miljoen euro kunnen vallen. Dateert de tekst van het aanpassingsbesluit nog van in het begin van deze regeerperiode, toen we er wel nog van uitgingen dat de doelstelling van het regeerakkoord gehaald zou worden, of is daar op een andere manier iets over het hoofd gezien?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik ben het met u eens dat we snel duidelijkheid moeten bieden aan lokale overheden, burgers, bedrijven en organisaties over de toelatingsvoorwaarden, ook op langere termijn. Het duurt inderdaad wel lang.

Er is de vorige weken nog een laatste input aan Antwerpen en Gent gevraagd over enkele aanpassingen. Het is belangrijk om in dit dossier gecoördineerd te werken, met het oog op het creëren van draagvlak in de betrokken steden. Een decreet schrijven dat dan niet wordt uitgevoerd, heeft ook geen zin.

De laatste input is nu gevraagd en het dossier wordt momenteel klaargemaakt voor agendering op de ministerraad, voor het zomerreces.

Het blijft nog steeds mijn doel om deze legislatuur een definitieve goedkeuring van het LEZ-besluit te hebben. Ik zal het gewijzigde LEZ-besluit zo snel mogelijk agenderen op de ministerraad voor een tweede principiële goedkeuring, waarna ik advies kan vragen aan de Raad van State. Vervolgens kan het besluit definitief goedgekeurd worden door de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, u zegt dat u snel wilt gaan, maar een en ander is toch een beetje verontrustend. Als u zegt dat u de tweede lezing nog voor het zomerreces wilt, om dan advies te vragen aan de Raad van State, dan betekent dat dat het pas na het zomerreces terugkomt en dat een definitieve goedkeuring van dit besluit richting eind 2023 opschuift. Dat betekent toch dat die steden vrij lang in onzekerheid blijven zitten, terwijl zij vanaf januari 2024 wel vergunningen moeten afleveren waarvan ze zullen zeggen dat ze 'in principe' geldig zijn tot eind 2025. Ik hoop dat u alles in het werk zult stellen om dit besluit zo snel mogelijk rond te krijgen.

Wat de bussen en de voorwaarden daaromtrent betreft, wil ik wel nog een aantal vragen stellen. Onder het vorige uitvoeringsbesluit zouden euronorm 6-bussen nog steeds onze steden binnen kunnen tot het einde der dagen, want er was nog geen visie over hoe het na 2026 zou moeten. In de tekst zoals we die nu kunnen lezen, vragen jullie voor De Lijn emissievrije bussen vanaf 1 januari 2026, maar blijven er uitzonderingen mogelijk voor touringcars en dergelijke. Welke argumentatie zit daarachter? Wat is het resultaat van de gesprekken binnen de Vlaamse Regering en de gesprekken met minister Peeters specifiek wat bussen betreft? Wat is het voorstel daaromtrent momenteel?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Bedankt voor de vraag, mijnheer Bex. Voor een stad als Gent moet er inderdaad dringend duidelijkheid komen. U hebt dat correct verwoord.

Dat er voor De Lijn en voor de bussen in het algemeen ook nood is aan duidelijkheid, hebt u ook onderstreept. Ik wil daar nog een element aan toevoegen, een element dat een aantal weken geleden aan bod is gekomen in deze commissie. Het kader voor de LEZ's heeft eigenlijk nog geen oplossing gevonden voor brommertjes in die LEZ's. U hebt een maand geleden gezegd dat u dat zou bekijken. Mijn vraag aan u is hoe ver het daarmee staat. Zijn er manieren om ook een kader te voorzien voor tweetaktmotoren? Die zijn namelijk zeer vervuilend, maar mogen tot op vandaag nog steeds LEZ's binnen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik hoop echt wel dat het sneller kan gaan dan wat we hier hebben meegegeven op het vlak van timing. Uiteraard is het van belang, denk ik, dat we verschillende aspecten met Antwerpen en Gent kunnen kortsluiten, wat de aanpassingen betreft.

Wat de bussen betreft, ben ik nog steeds in overleg met minister Peeters. Dat overleg loopt.

Wat de brommers betreft: ook dat zijn we aan het bekijken. Maar ook daar geldt dat de steden mee moeten zijn.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Het blijft koffiedik kijken, moet ik zeggen, maar ik wil wel nog iets meegeven over die ... *(Opmerkingen van minister Zuhail Demir)*

En zeker ook minister Peeters, denk ik, want volgens mij ligt het kalf daar gebonden, niet zozeer bij de steden. Ik zie dat u knikt.

Ik denk dat er een reëel risico is dat de ambities voor de LEZ worden aangepast aan het ambitieniveau voor de elektrificatie van bussen. De oorspronkelijke idee was de omgekeerde weg: heel duidelijke ambities vooropstellen met een kader voor LEZ's, zodat De Lijn op voorhand goed weet hoe ze zich daaraan moet aanpassen. Onder andere vanwege dat kader heeft de Vlaamse Regering in het regeerakkoord vooropgesteld om de stadskernen emissievrij te bedienen tegen 1 januari 2025. Die ambitie is compleet mislukt. U bent minister van Leefmilieu, u hebt in de vorige bespreking hierover heel uitdrukkelijk de gezondheid van mensen naar voren geschoven. De agenda voor de LEZ's mag niet helemaal afgestemd worden op de trage agenda die wordt opgelegd rond de elektrificatie van de bussen van De Lijn. Er moeten voldoende duidelijke en ambitieuze doelstellingen blijven richting De Lijn, in lijn met de ambitie die in het regeerakkoord stond. Ik denk dat dat een gevecht is waar u echt voor moet gaan, zodat dat de gezondheid van stedelingen ten goede kan komen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de behoefte aan een Vlaams actieplan tegen biociden – 2847 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik heb al een paar vragen gesteld over de dalende egelpopulatie in Vlaanderen. Bij ons in Limburg, in het Natuurhulpcentrum in Opglabbeek, worden er elk jaar minder egels binnengebracht. Dat is ook op andere plaatsen zo en het wordt stilaan een bedreigde diersoort, als deze trend zich doorzet.

In uw antwoord op mijn laatste schriftelijke vraag van 6 januari 2023 hebt u vooral verwezen naar het gebruik van pesticiden en meer bepaald biociden. Onderzoek van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) naar de aanwezigheid van pesticiden, zware metalen en rodenticiden toonde het wijdverspreid voorkomen van een bepaalde stof in egels aan, een biocide die wordt gebruikt in het bestrijden van muizen en ratten en die ook de immuniteit van egels sterk doet afnemen. Er zijn dus aanwijzingen dat het veelvuldig gebruik van deze bestrijdingsmiddelen in Vlaanderen mee de oorzaak is, of misschien de hoofdoorzaak, van de daling van de egelpopulatie.

Op 30 mei ging het in deze commissie over het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidegebruik. Het vorige actieplan, dat deel uitmaakt van het Nationale Actieplan voor de Reductie van Pesticiden (NAPAN) en dat een uitvoering is van Europese regelgeving, liep af in 2022. Het actieplan had vanaf 1 januari 2023 moeten worden opgevolgd door een nieuwe versie, maar dat is tot op vandaag nog niet gebeurd. Ik heb uit uw antwoord op de vraag van collega Mieke Schauvliege begrepen dat alle vereiste elementen beschikbaar zijn voor de agendering op de Vlaamse Regering met het oog op de aanname van dit actieplan.

Het ontwerpactieplan werd in 2022 al ter advies voorgelegd aan verschillende instanties en er werd ook al een openbaar onderzoek over georganiseerd. Het ontwerp bevat echter geen aanpak van biociden en rodenticiden, die vaak gebaseerd zijn op bepaalde middelen die de egelpopulatie teisteren. In het vorige pesticideplan was dat wel nog het geval. Ook de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) stelde in zijn advies vast dat een aanpak van biociden ontbreekt, en dat er "een oplossing geboden moet worden voor het topic van de biociden".

Ik heb een aantal vragen voor u, minister. Ik heb het wat opengetrokken, dus het gaat niet alleen over egels.

Waarom ontbreekt een aanpak inzake biociden in het ontwerpplan? Zal er nog een apart Vlaams biocideplan ontwikkeld worden om deze lacune op te vullen?

Bent u het met mij eens dat ook op Vlaams niveau een visie, doelstellingen, streefcijfers, indicatoren en maatregelen moeten worden geformuleerd om een afdoende reductie van biociden te verwezenlijken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het Nationaal Actieplan of NAPAN bevat heel wat uiteenlopende acties. Het is inderdaad zo dat een deel van die acties heel gericht ontwikkeld werd voor het landbouwkundig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit neemt niet weg dat andere in het ontwerpplan opgenomen acties gericht zijn op het gebruik van pesticiden in het algemeen. Onder pesticiden zijn zowel gewasbeschermingsmiddelen als biociden begrepen. De sensibilisatie rond en de promotie van een pesticidevrij beheer zijn gericht op specifieke doelgroepen zonder dat daarbij enkel op het vermijden van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt gewerkt.

Dergelijke algemene acties zijn erop gericht om het gebruik te vermijden en om in te zetten op alternatieven. Die kunnen bijdragen aan het verminderen van de negatieve effecten van het pesticidegebruik. Simpelweg stellen dat een aanpak inzake biociden ontbreekt, is volgens mij niet volledig correct.

Naast het NAPAN is er ook het federaal reductieplan voor biociden waarvan de opmaak en implementatie opgevolgd wordt door een werkgroep waar wij vanuit Vlaanderen ook inzitten. Het wordt ook door mensen uit mijn administratie opgevolgd. Een nieuw gezamenlijk federaal reductieplan voor biociden voor de periode 2022-2030 wordt op dit moment gefinaliseerd. Onze administratie zit mee aan tafel, en wij vragen om erover te waken dat de acties in dat plan de goede kant uit gaan, ook wanneer het om de twee en een half jaar geactualiseerd wordt.

Specifiek wat betreft de blootstelling van egels aan rodenticiden zal ik mijn administratie vragen om na te gaan of de verplicht te gebruiken lokdozen, -boxen of -buizen voldoen aan de voorwaarden om egels buiten te houden. Er worden heel veel zieke egels binnengebracht in het natuurhulpcentrum, dat hoef ik u niet te vertellen. Het gaat er niet goed mee. Dat is een probleem dat we al verschillende jaren zien. Ik heb daarom ook aan mijn medewerkers gevraagd om daar gefocust op te werken. Verder zal ook worden nagegaan of er een probleem is van oneigenlijk of onoordeelkundig gebruik van rodenticiden in Vlaanderen. Dat weten we op dit moment niet. Indien dit aan de orde blijkt te zijn, dan zullen we gepaste maatregelen nemen. De egelpopulatie wordt verder ook gemonitord. Het is belangrijk dat we een goed beeld krijgen van de mogelijke routes van directe, indirecte en cumulatieve blootstelling aan stoffen die mogelijk hun immuunsysteem kunnen aantasten. Dan zullen we daar op ingrijpen.

Er wordt al geruime tijd, via het decreet houdende duurzaam gebruik van pesticiden en het bijbehorende uitvoeringsbesluit, gewerkt aan een reductie van het gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest. Onder dat kader wordt ook in het Nationaal Actieplan een Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik uitgewerkt met daarin de acties. De wetgeving en instrumenten hebben sinds hun inwerkingtreding een reductie gerealiseerd, zowel op het vlak van gewasbeschermingsmiddelen als op het vlak van het gebruik van rodenticiden. De openbare besturen realiseerden tussen 2013 en nu een reductie van 50 procent, van 52 naar 24 ton. De concentraties van werkzame stoffen zijn bijzonder klein. In de werkzame stof werd tussen 2013 en 2021 een reductie van 2,54 kilogram naar 1,22 kilogram gerealiseerd.

Het is vooral zaak om in te zetten op de doeltreffendheid van de instrumenten en die grondig te bewaken. Voor pesticiden zullen we de Europese richtlijnen omzetten. Binnenkort ga ik met die regelgeving naar de regering.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ziet u een timing voor de omzetting van de Europese richtlijnen? Het is positief dat u Europa volgt natuurlijk.

Dank dat u iets dieper ingaat op het probleem van de egelpopulatie, dat is effectief ernstig. We moeten er alles aan doen om uit te zoeken hoe dat komt. Er zullen nog andere redenen zijn dan de biociden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: We leggen de laatste hand aan de pesticideregelgeving. We zijn in overleg met de federale overheid om dat op elkaar af te stemmen. Zodra dat in orde is, hopelijk voor het zomerreces, gaan we naar de regering.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de TOTEM-tool en circulair bouwen – 2866 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, de TOTEM-tool (Tool to Optimise the Total Environmental impact of Materials) bestaat al enkele jaren, en is noodzakelijk om de bouwsector duurzaam en circulair te laten evolueren. Voorlopig is de tool vrijwillig. Het is belangrijk dat hij door de drie gewesten wordt erkend. TOTEM is eigenlijk een grote bibliotheek met constructie-elementen die je kunt aanpassen en vergelijken. De focus ligt hoofdzakelijk op residentiële projecten en traditionele bouwmaterialen. Dat zorgt ervoor dat industriële gebouwen, of gebouwen die voor retail worden gebruikt – die vaak in handen zijn van grote ketens – niet met de TOTEM-tool kunnen worden benaderd. Nochtans hebben net die grote ketens de middelen om hiermee bezig te zijn. Ze bezitten bovendien een stevig patrimonium.

Daarnaast zijn innoverende circulaire materialen – zoals bijvoorbeeld een droogbouwgevelsteen – nog niet terug te vinden in TOTEM. Dat zorgt er natuurlijk voor dat net de mensen en bedrijven die van innoverende en circulaire materialen gebruik willen maken, TOTEM minder snel zullen gebruiken. De basis voor de bibliotheek van TOTEM is enerzijds de generieke ecoinvent database, met Europese gemiddeldes. Anderzijds is er de Belgische EPD-databank of de databank voor milieuproductverklaringen. Dat is een goede basis, maar het is te beperkend om een innoverend en circulair ontwerp te vergelijken met klassiek bouwen.

De idee dat we verder moeten bouwen op TOTEM om tot een circulaire bouwsector te komen, lijkt mij breed gedragen. Ik denk dat de tijd rijp is om een tandje bij te steken. Zo is het gebruik van een milieu-impacttool in Nederland al verplicht sinds 2013. Met de TOTEM-tool zouden we tot een 'M-peil' moeten komen, zoals we nu reeds een E-peil kennen voor energie. Het gebruik van TOTEM en het introduceren van een M-peil zal in de eerste plaats tot een sensibilisering en bewustwording leiden. Het is beter om dat instrument nu reeds te introduceren dan dat pas later te doen, en er dan meteen eisen en normen aan te verbinden.

Duurzame en circulaire bouw moet ook verder gaan dan enkel de gebouwen op zich. Er moet ook breder, en dus holistisch, gekeken worden om bijvoorbeeld waterbeheer, energiebeheer, biodiversiteit, toegankelijkheid, enzovoort op te nemen in circulair en duurzaam bouwen. In Vlaanderen wordt hier de GRO-tool voor uitgewerkt tegen 2024. Over die verdere uitrol, vooral van TOTEM en de andere tools, heb ik enkele vragen.

Welke toekomst ziet u voor het instrument? Is een verdere, gefaseerde uitrol een optie?

Hoe staat u tegenover een verplicht gebruik en de invoering van een zogenaamd M-peil?

Hoe zal er tot een tool gekomen worden die holistisch naar de duurzaamheid van een gebouw kijkt, meer dan enkel de materialen, maar ook naar energie en water? Hoe ziet u de uitrol van zo'n tool?

Hoe zal erover gewaakt worden dat deze tools gebruiksvriendelijk zijn, en dus ook door kleinere spelers kunnen worden gebruikt?

Hoe ver staat u met de ontwikkeling van de GRO-tool in samenwerking met de andere gewesten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De TOTEM-tool bestaat sinds 2018, en werd de afgelopen jaren steeds verder aangevuld en uitgewerkt. Op dit moment is dat een robuust instrument voor de berekening van de milieu-impact van kleinschalige gebouwen. Een uitbreiding naar de grotere gebouwen is voor de komende jaren voorzien. We bekijken hoe we dat kunnen uitbreiden. Wellicht zal dat in functie van de lopende Europese herziening van de Energy Performance of Buildings Directive (EPBD) zijn. Ik denk dat de finale goedkeuring van die Europese herziening eind dit jaar zal zijn. Het is alvast mijn bedoeling om de verdere ontwikkeling en uitrol van TOTEM daarop af te stemmen.

Het beleidsprogramma 'Op weg naar circulair bouwen' streeft ernaar om tegen 2030 voor elk bouwwerk onder een maximaal materiaalpeil te scoren. Bij voorkeur is dat geïntegreerd in de globale milieu-impactscore. In overleg met de sector en het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) willen we daarom nagaan of we voor renovaties en nieuwbouw die vergunningsplichtig zijn een M-peil kunnen invoeren. Dat zou betekenen dat daar een bovengrens van toepassing is via TOTEM en de berekende milieu-impact. Momenteel loopt er bij de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) een voorbereidend onderzoek om de invoer van het M-peil verder te onderbouwen, en de waarden van het M-peil vast te stellen. De komende jaren wordt het verder onderbouwd, en ook een onderzoek en afstemming met de sector zit er de komende maanden in.

Het streven naar een holistische aanpak lijkt mij logisch. Het zit ook in de actie in het beleidsplan vervat. De TOTEM-tool heeft als voornaamste focus het doorrekenen van de milieu-impact van de materialen in een gebouw, maar het neemt ook de milieu-impact die te wijten is aan het energieverbruik van het gebouw mee. Dat kan ook op een eenvoudige manier berekend worden op basis van de output uit de EPB-tool (energieprestatie en binnenklimaat) van het VEKA. Met de verwachte goedkeuring van de EPBD eind dit jaar, zal er nog sterker worden ingezet op de uitwisseling tussen EPB en TOTEM. Hoe dat concreet in zijn werk zal gaan, wordt dus nader bekeken bij de betrokken administraties van het VEKA en de OVAM. Zij zullen een voorstel maken.

Om zoveel mogelijk kleine spelers te bereiken, is de TOTEM-tool voor iedereen gratis toegankelijk. Er worden gratis onlinebasisopleidingen aangeboden. Vanaf 2024 zullen er geregeld gratis verdiepende opleidingen aangeboden worden. Tweemaal per jaar wordt de sector geïnformeerd over de stand van zaken en de geplande evoluties van het instrument. De laatste update van de tool was in maart 2023 en omvat aanpassingen die de gebruiksvriendelijkheid nog meer verhogen. In de toekomstige ontwikkelingen staat gebruiksvriendelijkheid steeds centraal, zodat iedereen de tool kan gebruiken.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kijk uit naar het voorbereidende werk van de OVAM en het VEKA. Kunt u de termijn aangeven waarin ze aan het werk zijn? Zal dat deze legislatuur nog komen of eerder in de volgende?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het liefst nog deze legislatuur. We bekijken de Europese herziening. We gaan daar eind dit jaar zekerheid over hebben. Ondertussen zijn

de administraties bezig. Ik hoop dat we dat samen kunnen houden en dat het voor deze legislatuur is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.